

CANVI CLIMÀTIC: MOTOR D'INSEGURETAT I MÉS DESIGUALTATS

Un dels factors que contribueixen cada cop més a la sensació mundial de creixent inseguretat és l'evidència del canvi climàtic, que ha percebut en primera persona més de la meitat dels habitants del planeta (vegeu el mapa adjunt). El canvi climàtic també és un dels factors que agreuja les desigualtats arreu del món, almenys en les cinc dimensions que exposem a continuació:

1. DESIGUALTAT ECONÒMICA

Els més pobres disposen de menys recursos per adaptar-se als impactes ambientals i mitigar-los. Estudis recents revelen que a la superpoblada regió de Hong Kong, el 50% dels dormitoris als barris més pobres superen a l'estiu 30 °C de temperatura mitjana. Tanmateix, a l'Índia el 2024, en l'estiu més càlid des que es tenen registres, la capital, Nova Delhi, va superar 52,9 °C, la qual cosa té implicacions evidents per als que treballen a la intempèrie, com els agricultors, els taxistes o els venedors ambulants.

5. DESIGUALTAT DE GÈNERE

En la línia del feminisme interseccional, el canvi climàtic exacerba les desigualtats que pateixen las dones arreu del món. Especialment als països que depenen més dels recursos naturals, les dones tenen menys accés a l'educació i a la salut (que pot veure's agreujada per una pitjor assistència durant l'embaràs i el part). Les dones migren més que els homes per raons climàtiques i moren en una proporció més alta en les catàstrofes naturals. Segons càlculs d'UNWoman, per cada metre cúbic de dèficit de pluja, augmenten de mitjana un 32% la violència domèstica, un 15% els delictes contra les dones i un 37% els assassinats per dot. La mateixa font revela que a l'Àfrica subsahariana després d'una sequera extrema augmenta un 3% el matrimoni infantil i entre un 3 i 4% la taxa de fecunditat adolescent.

2. DESIGUALTAT HUMANITÀRIA

A la desproporció quant a la relació entre emissions i impactes de les emissions a escala global, a la qual apel·la la justícia climàtica, se suma la capacitat desigual de mitigar-ne els efectes i adaptar-s'hi i de recuperar-se de les catàstrofes naturals, com els ciclons a les Filipines o les inundacions al Pakistan.

3. DESIGUALTAT RACIAL

El canvi climàtic actua com a potenciador de la discriminació de determinades comunitats racialitzades. Als Estats Units, segons càlculs de l'Acadèmia Nacional de Ciències, les comunitats hispanes i afroamericanes respiren un aire que està entre un 63 i un 56% més contaminat que el que els correspondria d'acord amb el seu volum mitjà d'emissions (determinat pel seu nivell de consum, transport i hàbits de vida). La comunitat afroamericana té un 79% més de probabilitats de viure en zones exposades a una elevada contaminació industrial que la població blanca.

4. DESIGUALTAT GENERACIONAL

La població més jove haurà de fer front més temps a les conseqüències climàtiques de les nostres accions i les dels nostres antecessors en l'antropocè. Molts països de rendes baixes, que tendeixen a tenir població més jove i més dependent de l'agricultura (i del clima), notaran més l'impacte poblacional del canvi climàtic. Sabem també que són els més joves els que pateixen més ecoansietat, la qual cosa té efectes sobre el seu benestar i la seva salut mental, tant des del punt de vista individual com col·lectiu.

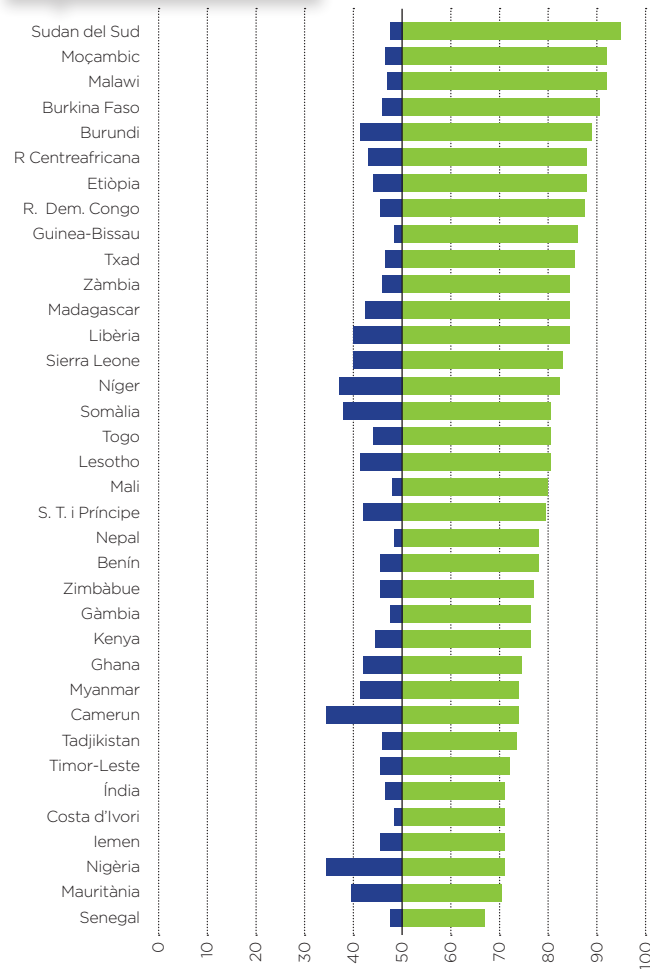
Elaboració: CIDOB

Fuentes: Borenstein, S.: «Blacks, Hispanics breathe more pollution than they make», *Associated Press*, març de 2019; Iginì, A.: «New Delhi Swelters in Record 52.9° as electricity Demand Peaks and Schools Shut», *Earth.org*, maig de 2024; Ipsos: «Global Views on Climate Change: A Global Advisor survey», novembre de 2023; Rodón, T. i Guinjoan, M.: «¿Las actitudes frente al cambio climático en España varían con la edad?», *Observatorio Social de la Fundación La Caixa*, març de 2024; *UNWoman: Explainer: How gender inequality and climate change are interconnected*, febrer de 2022; Yip, L.: «How Marginalized Groups Are Disproportionately Affected by Climate Change», *Earth.org*, novembre de 2022.

PERCENTATGE DE POBLACIÓ QUE EXPERIMENTA L'IMPACTE INTENS DEL CANVI CLIMÀTIC AL SEU LLOC DE RESIDÈNCIA (25 PAÏSOS MÉS POBLATS, MIDA EQUIVALENT A LA POBLACIÓ EL 2023)

RESPONSABILITAT PRINCIPAL PER SEXES DE LA RECOLLIDA D'AIGUA EN PAÏSOS ON ALMENYS 1 DE CADA 10 LLARS RURALS HA DE DESPLAÇAR-SE A UN ALTRE LLOC PER PROVEIR-SE D'AIGUA (%)

ECOANSIETAT: UN PROBLEMA EN AUGMENT

La intensitat i l'abast del canvi climàtic aguditzen la denominada ecoansietat o estrès climàtic. Segons l'Associació Americana de Psicologia, l'ecoansietat es defineix com « la por crònica a un cataclisme ambiental que es deriva de la constatació d'un aparent canvi climàtic irrevocable i de la preocupació que aquest canvi climàtic genera sobre el propi futur i el de les properes generacions». Els seus símptomes més freqüents són estrès i ansietat moderats, problemes per dormir i nerviosisme. En els casos més greus, pot provocar ansietat intensa i depressió. La fórmula actual, definida per una percepció que el canvi climàtic és una realitat i que tindrà greus conseqüències per a la vida a la Terra i alhora la creença estesa entre els ciutadans que estan mal informats i governats per autoritats que no fan el que és necessari, porta a la desesperança i al reforçament de la inseguretat general, i en particular dels col·lectius i els països més vulnerables o pitjor equipats per fer-hi front.